

Đ o đ c Ph t giáo đ a căn b n trên Gi i-Đ nh-Tu và đ c soi sáng b i lý duyên kh i, t đ , nhân qu -Luân h i và vô ngã... trong bài phát bi u này tôi ch nêu lên ngu n g c và m c đích c a Gi i nh m gi i đáp ph n nào th c m c c a các Ph t t , các nhà nghiên c u khi đ c p đ n v n đ Gi i lu t c a đ o Ph t.

Ngũn G c Đ o Đ c Ph t Giáo

Thích Chí Thi n

(H i th o "Đ o đ c Ph t giáo trong th i hi n đ i", Vi n Nghiên c u Ph t h c VN, Sài Gòn, 1993)

--- o0o ---

Đạo Phật giáo dựa căn bản trên Giới-Định-Tu và được soi sáng bởi lý duyên khởi, tứ đế, nhân quả-Luân hồi và vô ngã... trong bài phát biểu này tôi chỉ nêu lên nguyên gốc và mục đích của Giới như một giải đáp phần nào thắc mắc của các Phật tử, các nhà nghiên cứu khi đặt câu hỏi về vấn đề Giới luật của đạo Phật. Nhưng tôi thắc mắc liệu có phải đạo Phật giáo là một thứ đạo đức duy tâm và mục đích của nó là xây dựng hạnh phúc cho thế giới bên kia? Câu hỏi thứ 2: Giới luật của đạo Phật phải chăng là những giáo điều ràng buộc và hãm dọa tín đồ rằng ai phạm giới sẽ đọa đạạạạ?

Những vấn đề này cần phải được giải đáp, có thể chúng ta mới thấy được chân giá trị đích thực của nên đạo Phật giáo.

Đức Phật Thích Ca Mâu Ni sau khi thành đạo được gọi là Bồ Đề, đã quyết định rời bỏ vương quốc và cuộc sống của con người bình thường. Mục đích giáo hóa của Đức Phật nhằm đem lại sự an lạc, hạnh phúc cho con người. Nhưng gì Đức Phật giảng dạy để vượt lên trên cuộc sống, thế hoàn cảnh và con người cụ thể. Cũng vậy Đức Phật chỉ ra giới luật nhằm xây dựng một nền đạo đức làm nền tảng cho sự thăng tiến tâm linh và hạnh phúc cho nhân loại.

Tôi viết nên Lịch Uyển, Đức Phật chuyển bánh xe pháp luân lần đầu tiên trên thế gian này. Sau bài thuyết pháp, 5 vị Sa môn nhóm Tôn giáo Kỳ u Tru n Nh là những người bạn cũ của Ngài từ bỏ con đường tu khổ hạnh ép xác, cả 5 vị xin quy y và sau đó được gọi là A La Hán là người vĩ đại nhất trong hàng đệ tử Phật. Đó là 5 vị đệ tử đầu tiên xuất gia của Phật và cũng là giáo đoàn Tăng già Phật giáo đầu tiên, cơ sở cho giáo hội sau này.

Từ đó, bắt đầu đâu Đức Phật đặt chân đến đâu là được người dân địa phương kính trọng và trí tuệ. Với nhân cách siêu việt và lòng từ vô lượng, Ngài đã thu phục 273 người lòng người. Do đó, đệ tử của Ngài (xuất gia cũng như tại gia) mỗi ngày mỗi đông.

Vào năm thứ 3 sau ngày Đức Phật thành đạo, Vua Bimbisàra nước Ma Kiệt Đà sau khi quy y đã dâng cúng Phật rừng Trúc Lâm. Trong đó nhà vua cho xây cất dãy thiền nghỉ ngơi dùng làm thiền xá. Có thể nói đây là trú xứ đầu tiên, một dãy phòng ở riêng biệt, một manh nha của việc cư trú có tính cách định cư, khác với lối sống lang thang của các đoàn Sa môn lúc bấy giờ.

Trong mùa an cĩ này, cĩ 1000 cĩ tĩ kheo cùng chung sĩ ng tĩ i Trĩc Lĩm là mĩ t đĩ c đĩ m khĩc biĩ t đĩ i vĩ i các đĩn Sa mĩn khĩc thĩ i bĩ y giĩ . Cĩ lĩ do sĩ chung giĩ a các Tĩ kheo, mĩ t ít giĩ i luĩ t cĩ tĩn các nhĩ nhĩng vĩ i hĩn thĩ c "đĩ u nĩn làm vĩ đĩ u khĩng nĩn làm" đĩ c đĩ c Phĩ t nĩu ra.

Qua kinh nghiĩ m cuĩ c sĩ ng vĩ sĩ chúng nghiĩ m tĩm linh trĩn cuĩ c hĩn trĩn tĩm kiĩ m hĩ nh phĩc, đĩ a vĩo hoĩn cĩ nh, cĩn tĩn vĩ mĩ c đĩch hĩ nh đĩn cuĩ c sĩ ng khĩc nhĩu cĩ a chúng sanh, đĩ c Phĩ t đĩ thi thĩ t ra nhĩ u cĩ p đĩ , chuĩn mĩ c đĩ o đĩ c: Đĩ i vĩ i hĩn Xuĩ t gia cĩ 250 giĩ i cĩ a Tĩ kheo, 348 giĩ i cĩ a Tĩ kheo ni; đĩ i vĩ i hĩn tĩ i gia cĩ 5 giĩ i vĩ 10 thĩ n giĩ i, đĩ ng thĩ i cĩ 58 giĩ i Bĩ tĩt cho cĩ Xuĩ t gia vĩ tĩ i gia Bĩ tĩt.

Sĩ thĩ t hĩn nĩn, Giĩ i luĩ t cĩ a đĩ o Phĩ t khĩng phĩ i là nhĩ ng giỏ đĩ u đĩ c mĩ c khĩ i bĩ i thĩ n linh hĩ mĩ t đĩng sĩu nĩn nĩ; nĩ cũng khĩng phĩ i là nhĩ ng đĩ u do đĩ c Phĩ t tĩ ý đĩ t ra đĩ rĩn đĩ hay rĩng buĩ c tĩn đĩ . Vĩ lĩng tĩ bi, vĩ hĩ nh phĩc cho chúng sanh đĩ c Phĩ t chĩ ra giĩ i luĩ t, mĩ i giĩ i luĩ t đĩ c chĩ ra, đĩ c phĩ t đĩ u đĩ a vĩo 3 đĩ u kiĩ n thĩ c tĩ vĩ khĩc quan nhĩ t đĩ ó là: Thĩ i-Xĩ -Vĩ , tĩ c là nhĩ ng qui luĩ t phĩp tĩ c do Phĩ t chĩ đĩ nh đĩ u là nhĩ ng qui đĩ nh đĩ c đĩ ra sau khi các sĩ kiĩ n đĩ phĩt sinh.

Đĩ làm sĩng tĩ vĩn đĩ này, chúng ta hĩy lĩ y mĩ t vĩ dĩ , nhĩ giĩ i "Tam y" chĩ ng hĩ n, tĩ c theo luĩ t mĩ i Tĩ kheo phĩ i cĩ đĩ 3 tĩ mĩ áo: Thĩ nhĩ ng-Trĩng-Hĩ . Nguyĩn nhĩn đĩ c Phĩ t chĩ ra 3 y là vĩ ngĩy xĩ a Ngĩi du hĩn tĩ Phĩ Xĩ Ly đĩn Bĩ t Da La Thĩp, nĩ a đĩ nhĩ ng gĩ p thĩ i tĩ t giỏ buĩ t, vĩo bĩn đĩm Ngĩi phĩ i mĩ c 3 tĩ mĩ áo mĩ i đĩ m, do kinh nghiĩ m y mĩ Phĩ t chĩ giĩ i Tam y.

Qua đĩ cho ta thĩ y mĩ i giĩ i luĩ t đĩ c Phĩ t chĩ ra đĩ u đĩ a trĩn sĩ kiĩ n thĩ c tĩ cĩ a cuĩ c sĩ ng. Ngĩi khĩng tĩ nĩn đĩ t ra nhĩ u giĩ i luĩ t bĩ t chúng ta hĩn trĩ, chĩn là do hĩ nh nghiĩ p hĩ u lĩ u cĩ a chúng sanh mĩ đĩ c Phĩ t chĩ ra giĩ i luĩ t nhĩ m ngĩn ngĩ a các ĩc bĩ t thĩ n phĩp, giĩp hĩn giĩ đĩ c thĩn tĩ nh, làm nĩn tĩ ng cho sĩ phĩt trĩn tĩm linh thĩ ng đĩn niĩ m hĩ nh phĩc an vĩ tĩ ch tĩ nh.

Lĩ do đĩ c Phĩ t chĩ giĩ i đĩ c Ngĩi nĩu trĩ c các vĩ đĩ tĩ xuĩ t gia sau khi cĩ sĩ vĩ c trĩ nhĩ lĩ Tu Đĩ Na(Sudina) vĩ phĩ m trĩ nhĩ hĩ p mĩ đĩ c Phĩ t đĩ y là rĩ t trĩ m trĩ ng. Mĩ i lĩ do này đĩ c Phĩ t nhĩ c lĩ i trĩng Tĩng Chĩ bĩ kinh (Anguttara Ni kĩa) vĩ khi đĩ c Phĩ t trĩ lĩ i trĩ nhĩ lĩ Upali vĩ mĩ c đĩch trĩy n dĩ y giĩ i bĩ n (patimokkha) :

- 1/ Đĩ Tăng giỏ đĩĩ c mĩ mĩn.
- 2/ Đĩ Tăng giỏ đĩĩ c an ĩĩ c.
- 3/ Đĩ chĩ ngĩ cĩc Tĩ kheo khĩ chĩ ngĩ.
- 4/ Đĩ chĩng Tĩ kheo đĩĩ c an ĩĩ n hĩn thuĩ n
- 5/ Đĩ chĩ ngĩ cĩc ĩĩ u hĩĩ c trong hĩĩ n tĩ i.
- 6/ Đĩ ngĩng ngĩ a cĩc ĩĩ u hĩĩ c đĩĩ i sau
- 7/ Đĩ tĩ o tin tĩĩ ng cho nhĩ ng ngĩĩ i ít tin tĩĩ ng
- 8/ Đĩ tăng đĩĩ c tin cho nhĩ ng ngĩĩ i cĩ lĩng tin
- 9/ Đĩ Chĩnh phĩp đĩĩ c vĩĩ ng bĩĩ n
- 10/ Đĩ phĩ trĩ cho luĩ t.

"Nĩy UPĩli, đĩy lĩ 10 lĩĩ do nhĩĩ m đĩĩ y đĩĩ cĩc đĩĩ tĩĩ Nhĩĩ ĩĩĩ vĩ lĩ mĩĩ c đĩĩch giỏĩĩ ng đĩĩ y giỏĩĩ i bĩĩ n" (bĩĩ n đĩĩ chĩĩ cĩĩ a Hĩĩn thĩĩĩ ng Minh Chĩĩu)

Nhĩĩ vĩĩ y cĩĩu hĩĩĩ thĩĩ nhĩĩ t đĩĩ đĩĩĩ c trĩĩ ĩĩĩ, đĩĩ o đĩĩ c Phĩĩ t giỏo khĩĩng phĩĩĩ lĩ mĩĩ t thĩĩ đĩĩ o đĩĩ c duy tĩĩm, nĩĩ xuĩĩ t phĩĩt tĩĩ kinh nghiĩĩĩ m, tĩĩ thĩĩ c tĩĩ cuĩĩ c sĩĩĩ ng vĩĩ trong mĩĩĩ quan hĩĩĩ giỏĩĩ a ngĩĩĩ i vĩĩ ngĩĩĩ i. Đĩĩĩ ng thĩĩĩ mĩĩ c đĩĩch cĩĩĩ a nĩĩ lĩ nhĩĩĩ n xĩĩĩ đĩĩĩ ng sĩĩĩ nĩĩ lĩĩ hĩĩĩ nhĩĩ phĩĩc cho thĩĩĩ giỏĩĩ i vĩĩ con ngĩĩĩ i hĩĩĩ n tĩĩ i.

Trĩĩn cĩĩĩ sĩĩĩ nĩĩy chĩĩng tĩĩ sĩĩĩ lĩĩĩm sĩĩĩng tĩĩ vĩĩĩ n đĩĩ thĩĩ 2 đĩĩĩ c nĩĩĩu trong bĩĩĩĩ tham luĩĩĩ n nĩĩy. Giĩĩĩ luĩĩĩ t cĩĩĩ a đĩĩ o Phĩĩ t khĩĩng phĩĩĩ lĩ nhĩĩĩ ng giỏo đĩĩĩ u rĩĩng buĩĩĩ c vĩĩ hĩĩĩm đĩĩĩ a tĩĩĩn đĩĩĩ, mĩĩĩ c đĩĩĩ dù mĩĩĩ ĩĩĩ n thĩĩĩ tam qui ngĩĩĩ giỏĩĩ i hay Tĩĩĩ kheo giỏĩĩ i, Bĩĩĩ tĩĩĩt giỏĩĩ i đĩĩĩ trĩĩĩ thĩĩĩn ngĩĩĩĩ đĩĩĩ tĩĩĩ cĩĩĩ a Phĩĩ t, cĩĩĩc giỏĩĩĩ tĩĩĩ phĩĩĩt nguyĩĩĩ n phĩĩĩ ng trĩĩĩ nhĩĩĩ ng đĩĩĩ u giỏĩĩĩ i cĩĩĩ a Phĩĩ t, cĩĩĩc giỏĩĩĩ tĩĩĩ phĩĩĩt nguyĩĩĩ n phĩĩĩ ng trĩĩĩ nhĩĩĩ ng đĩĩĩ u giỏĩĩĩ i cĩĩĩ a Phĩĩ t chĩĩĩ. Đĩĩĩ đĩĩĩ lĩĩ sĩĩĩ tĩĩĩ nguyĩĩĩ n, tĩĩĩ giỏĩĩĩc hĩĩĩĩn toĩĩĩn, mĩĩĩ c đĩĩĩch cĩĩĩĩ a nĩĩ lĩĩ tĩĩĩ o trong tĩĩĩn tĩĩĩ cĩĩĩ a ngĩĩĩĩ i giỏĩĩĩ tĩĩĩ mĩĩĩ t sĩĩĩ thĩĩĩ c tĩĩĩ nhĩĩĩ thĩĩĩ t sĩĩĩ, tĩĩĩ o nĩĩĩ mĩĩĩ tĩĩĩ y thĩĩĩ c đĩĩĩ o đĩĩĩ c cho nhĩĩĩ ng hĩĩĩn đĩĩĩ ng trong cuĩĩĩ c sĩĩĩ ng cĩĩĩ a mĩĩĩĩn vĩĩĩ mĩĩĩ ngĩĩĩĩ i xung quĩĩĩn trong giỏĩĩĩ đĩĩĩn vĩĩĩ xĩĩĩ hĩĩĩ i.

Sĩĩĩu khi thĩĩĩ giỏĩĩĩ i, nĩĩĩ u hĩĩĩn giỏĩĩĩ thĩĩĩ c hĩĩĩĩ n nhĩĩĩĩ ng hĩĩĩn đĩĩĩ ng vĩĩĩ phĩĩĩĩ m cĩĩĩc đĩĩĩ u giỏĩĩĩ i mĩĩĩ t cĩĩĩc cĩĩĩ y thĩĩĩ c thĩĩĩ cĩĩĩ thĩĩĩ Sĩĩĩĩ hĩĩĩĩ (trĩĩĩ 4 đĩĩĩ u giỏĩĩĩ i quĩĩĩn trĩĩĩĩ ng cĩĩĩĩ a hĩĩĩĩn xuĩĩĩĩ t giỏĩĩĩ). Sĩĩĩĩ hĩĩĩĩ đĩĩĩ khĩĩĩng phĩĩĩ lĩĩ sĩĩĩĩ rĩĩĩ a tĩĩĩ hay chũĩĩĩ c tĩĩĩ, mĩĩĩĩ chĩĩĩĩ lĩĩ sĩĩĩ thĩĩĩ c tĩĩĩ nhĩĩĩ đĩĩĩ vĩĩĩ hĩĩĩn vĩĩĩ khĩĩĩng hĩĩĩĩ p vĩĩĩ đĩĩĩ o đĩĩĩ c cĩĩĩ a mĩĩĩĩn đĩĩĩ nhĩĩĩ hĩĩĩĩ ng khĩĩĩng tĩĩĩĩ t cho bĩĩĩ n thĩĩĩn vĩĩĩ cho mĩĩĩĩ ngĩĩĩĩ i, tĩĩĩ đĩĩĩ phĩĩĩt sĩĩĩĩ hĩĩĩ thĩĩĩ n vĩĩĩ khĩĩĩĩ lĩĩĩ y thĩĩĩ c sĩĩĩ a đĩĩĩ nhĩĩĩĩ m đĩĩĩĩ ĩĩĩĩ sĩĩĩĩ an ĩĩĩĩ c, nĩĩĩĩ m vĩĩĩĩ, hĩĩĩĩ nhĩĩĩ phĩĩĩc cho thĩĩĩ nhĩĩĩn vĩĩĩ cho bĩĩĩ n thĩĩĩn.

Rĩĩĩĩ tĩĩĩng Giĩĩĩĩ luĩĩĩ t cĩĩĩĩ a đĩĩĩ o Phĩĩ t lĩĩ đĩĩĩ o đĩĩĩ c thĩĩĩĩ t thĩĩĩ c hĩĩĩĩ n tĩĩĩ i, lĩĩ nĩĩĩ n tĩĩĩĩ ng cho cuĩĩĩ c sĩĩĩĩ ng hĩĩĩĩ nhĩĩĩ phĩĩĩc vĩĩĩ con đĩĩĩĩ ng phĩĩĩĩĩ tĩĩĩĩ n tĩĩĩĩn lĩĩĩĩn.

Cũn bũn đũo đũc ỹ đũc đũc kũt trong bài kũ :

Chũ làm các đũu ỳc
Hũy làm các hũnh lũnh
Giũ tâm ỳ trong sũ ch
ỹ lũi chũ Phũt đũy (Kinh Phũp Cũ)

Đũ là con đũng đũ chúng ta thũnh đũt sũ tũ do và hũnh phũc thũt sũ ngay trong cuũc sũng cũa
chúng ta và trên thũ gian nũy chũ khũng phũi mũt thũ giũi xa xũm nũo khũc. Bũi vũ :

"Tũ do là ung dung trong rãng buũc
Hũnh Phũc là tũ tũi trong khũ đũu".

--- o0o ---

Thũch Chũ Thũn